

telemach

Agencija za komunikacijska omrežja

in storitve RS

Stegne 7

1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Dopis: 28/2021MD

Datum: 21.10.2021

Sklicni številki: 38240-1/2021 (upoštevni trg 1) in 38240-2/2021 (upoštevni trg 3b)!

Zadeva: Pripombe na analizo upoštevnega trga 1 »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« in upoštevnega trga 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg«.

Zveza: Ponovni poziv za podajo pripomb, objava na spletni strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve RS, dne 24.9.2021¹

Spoštovani,

Skladno s pozivom objavljenim na spletni strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (»Agencija«) z dne 24.9.2021 družba Telemach d.o.o. (v nadaljevanju: Telemach) pošilja pripombe in predloge na analizi (»Analiza ali Analizi«) upoštevnega trga 1 »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« (v nadaljevanju: upoštevni trg 1) in upoštevnega trga 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« (v nadaljevanju: upoštevni trg 3b).

¹<https://www.akos-rs.si/javna-posvetovanja-in-razpisi/novica/odgovori-agencije-na-pripombe-operaterjev-na-analizi-upostevnih-trgov-veleprodajnega-dostopa-do-fiksnega-sirokopasovnega-omrezja-in-ponovni-poziv-za-podajo-pripomb>

I. UVOD

Družba Telemach uvodoma želi izpostaviti, da kljub navedbi Agencije, da se zainteresirana javnost naj opredeli le do tistih delov analize, v katerih je prišlo do sprememb, vztraja na pripombah, ki jih je posredovala v prvem krogu Analiz, junija 2021.

V nadaljevanju podajamo dodatne pripombe na dele Analiz, kjer Agencija pri odgovorih ni povsem zadostno utemeljila njihovo upravičenost.

II. PRIPOMBE

8.1 Obveznost dopustitve operaterskega dostopa do komunikacijskih objektov (upoštevni trg 1)

Družba Telemach je v prvotnih pripombah na Analizi predlagala, da se pri naložitvi obveznosti dopustitve operaterskega dostopa do komunikacijskih objektov in njihove uporabe, pri dostopu do fizične infrastrukture **briše beseda »fiksnega«**:

- a) *dostop do fizične infrastrukture (kabelske kanalizacije, jaškov in drogov) v dostopovnem delu omrežja za potrebe operaterjev za gradnjo njihovega lastnega ~~fiksnega~~ omrežja.*

Agencija je na zgoraj navedeno pripombo, v odgovorih Agencije na pripombe Analize upoštevne trga 1 odgovorila in hkrati dopolnila Analizo upoštevne trga 1 z besedilom »da nima pravne podlage za naložitev te obveznosti za namene uporabe na mobilnem trgu, saj je na maloprodajnem trgu mobilnih storitev že vzpostavljena učinkovita konkurenca, s tem pa ni več izpolnjenih pogojev za morebitno predhodno regulacijo. Agencija se zaveda, da morajo operaterji graditi svoja omrežja maksimalno racionalno, zato od operaterjev ne bo zahtevala podvajanja optičnih kablov, v kolikor lahko z enim kablom zagotavljajo storitve tako trgu fiksnih kot mobilnih storitev. Kljub navedenemu pa bo dostop za namen zagotavljanja fiksnih storitev iskalcem dostopa na voljo po reguliranih pogojih in cenah, dostop za zagotavljanje storitev mobilne telefonije pa na podlagi pogojev simetrične regulacije, ki so opredeljeni v ZEKom-1, pri čemer pa iskalcu dostopa ne bo potrebno uvleči dodatnega optičnega kabla, če tega ne bo želel. Če bi Agencija striktno zahtevala, da se vsa vlakna v optičnem kablju uporabljajo samo za uporabnike fiksnih storitev, bi bil operater v tem primeru prisiljen v isto kabelsko kanalizacijo uvleči dodaten kabel za uporabnike mobilnih storitev, s čemer bi zasedel prostor za morebitnega drugega operaterja, ali pa ob pomanjkanju zadostnega prostora vzporedno zgraditi svojo kabelsko kanalizacijo, kar ne bi bilo racionalno. Vendar pa mora biti primarni namen gradnja lastnega fiksnega omrežja. Dostop do fizične infrastrukture za gradnjo mobilnega omrežja je tako mogoč na podlagi pogojev simetrične regulacije, pri čemer pa je mogoče vlakna v istem optičnem kablju, ki je sicer namenjen za fiksno omrežje, uporabiti tudi za mobilno omrežje.«

V odgovoru je Agencija napisala, da sicer nima pravne podlage za naložitev te obveznosti, ampak da od operaterjev ne bo zahtevala podvajanja optičnih kablov, v kolikor lahko z enim kablom zagotavljajo storitve tako na trgu fiksnih kot mobilnih storitev. Prav zaradi napisanega želimo, da se pri obveznosti ne omejuje na tip omrežja (mobilno ali fiksno), ki že trenutno pri realizaciji dostopa povzroča nepotrebno zamudo, ampak se zagotovi tehnološko nevtralen dostop do storitev. Kot smo že v prvotnih pripombah napisali, operaterji hrbtenična (backhaul) omrežje ne gradimo ločeno na mobilna in fiksna, ampak na tehnološko nevtralna. Agencija je že sama navedla oz. ugotovila, da je potrebno upoštevati pogoje simetrične regulacije in potrdila nesmisel iz stroškovnega vidika, da bi operater mogel v isto kabelsko kanalizacijo uvleči dodaten kabel, kar bi povzročilo zasedenost za morebitnega drugega operaterja.

Leta 2014 je že direktiva o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (Cost reduction directive) vpeljala sistem spodbujanja skupne uporabe obstoječe fizične infrastrukture (kanalizacij, jaškov in drogov), določila simetrične regulacije pa še dodatno podkrepijo našo pripombo oz. predlog, da se iz obveznosti dopustitve operatorskega dostopa do komunikacijskih objektov in njihove uporabe, v dostopovnem delu omrežja za potrebe operaterjev za gradnjo njihovega lastnega fiksnega omrežja, briše beseda »fiksno« omrežje.

Opozarjamo, da imamo že sedaj težave pri dostopu do kabelske kanalizacije, saj nam Telekom Slovenije omejuje dostop do kabelske kanalizacije samo za agregacijske točke samo za fiksne naročnike. V kolikor želimo isti kabel uporabiti tudi za mobilni del nastanejo težave. Zato je nujno potrebno, da se v regulatorni odločbi jasno napiše, da mora Telekom Slovenije omogočiti dostop do kabelske kanalizacije v dostopovnem delu omrežja primarno za gradnjo lastnega fiksnega omrežja IN tudi za mobilno omrežje v kolikor bo uporabljen isti kabel.

8.2. Obveznost dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe (upoštevni trg 1)

Telekom Slovenije mora že na podlagi trenutne odločbe na upoštevni trg 1 operaterjem iskalcem dostopa omogočiti zakup neosvetljenih optičnih vlaken Telekoma Slovenije med lokacijo kolokacije operaterja in lokacijo najbližjega vozlišča z robnim usmerjevalnikom jedrnega omrežja Telekoma Slovenije, ki jih v svoji vzorčni ponudbi poimenuje tudi zakup backhaul optičnih vlaken. Za storitev ima določeno tudi ceno, ki znaša 39,38 EUR². Agencija je navedeno obveznost prav tako določila v trenutni Analizi upoštevnega trga 1, v alineji f) točke 5 pri obveznosti dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe (str. 136):

² <https://www.telekom.si/operaterji/wla/WLA-objava-2-8-2021-cistopis.pdf>, str. 142

f) na zahtevo operaterja z obstoječimi optičnimi vlakni Telekoma Slovenije zagotoviti povezavo od najbližjega vozlišča z robnim usmerjevalnikom jedrnega omrežja do prostorov skupne lokacije in med vsemi podrejenimi skupnimi lokacijami operaterja,

Družba Telemach opozarja, da je Telekom Slovenije v zadnjem letu definicijo »backhaul optike« razširili tudi na hrbtenično omrežje oz. zakup hrbtenične optike, ki pa ne spada pod nobeno regulacijo in se ureja z komercialnimi dogovori med operaterji. Posledično nam za optične povezave med našimi lastnimi napravami v skupnih lokacijah zaračunava regulirano ceno backhauila.

Če pogledamo definicijo backhaul optike je to zakup optičnih vlaken med **opremo operaterja in robnim usmerjevalnikom jedrnega omrežja Telekoma Slovenije** ali kot je BEREC v dokumentu »Draft BEREC Report on the regulatory treatment for fixed and mobile backhaul³« opredelil:

»Fixed backhaul: Connection of one or several fixed network elements (e.g., DSLAM, OLT, BNG, splitter, etc.) to operator's own core network and/or connection of the network to an internet exchange.«

Med tem se hrbtenična optika definira smo za tisti del, ki poteka **le med vozlišči operaterja (med opremo operaterja iskalca dostopa) oz./ali je hrbtenični del povezave operaterjev iskalcev dostopa z lastnimi napravami v omrežju Telekoma Slovenije.**

V izogib različnemu razumevanju in tolmačenju obveznosti predlagamo, da se pri izvrševanja obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe v točki 5. f) alineji natančno in nedvoumno napiše kateri dostop v okviru regulatornih obveznosti mora Telekom Slovenije zagotavljati.

Nadalje bi želeli še boljše pojasniti našo pripombo oz. predlog glede postavitve WDM sistema. Agencija je v odgovorih navedla, da v kolikor želi iskalec dostopa implementirati lasten WDM sistem na zaledni povezavi, mora najeti neosvetljeno vlakno in vzpostaviti skupno lokacijo.

Pojasnjujemo, da se je naša pripombe nanašala na možnost postavitve WDM opreme, ki je že v prostorih skupne lokacije in bi se uporabila za namen povezave MSANov med seboj v skupni lokaciji. Namreč sedaj je tako, da mora operater iskalec dostopa pri Telekomu Slovenije, v primeru da so v skupni lokaciji 3 MSANi, 3 ločene povezave do teh MSANov, kar je čisto nepotrebno in stroškovno neučinkovito. V kolikor bi se omogočilo, v skupni lokaciji postavi pasivni CWDM filter bi operater iskalec dostopa za povezavo do vseh MSANov v skupni lokaciji potreboval samo eno povezavo.

³ https://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/10030-draft-berec-report-on-the-regulatory-treatment-for-fixed-and-mobile-backhaul, str. 15

Predlagamo, da se v obveznosti dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe vključi možnost postavitve pasivnega CWDM filtra za namene povezave MSANov v isti skupni lokaciji.

8.3 Obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja (oba upoštevna trga)

Družba Telemach je že v prvih pripombah opozorila na problematiko odprave napak, saj jih Telekom Slovenije le te odpravlja v skrajnem roku in ne upošteva že trenutne lestvice določene v regulatorni odločbi na upoštevnom trgu 3a (točka 12. e) alineji)⁴, kjer mora 60 % napak odpraviti v 1 delovnem dnevu, 100 % pa v 2 delovnih dneh, pri čemer so težje napake, za katere se lahko rok podaljša za 5 delovnih dni, iz te lestvice izvzete. Agencija je v analizo dodala še roke za odpravo napak v izrednih razmerah, kot je npr. žledolom.

Družba Telemach, kljub spremembah v Analizi, opozarja na problem odprave napak, ki se zgodijo med prazniki (dela prostimi dnevi) ali tik pred vikendom, npr. v petek. Po lestvici, ki jo je določila Agencija se potem takem napaka lahko najprej odpravi v ponedeljek. V kolikor pade na lestvici nad 60%, pa se napaka odpravi komaj v torek. Torej je končni uporabnik skoraj 4 dni brez storitve. Glede na to, da so storitve elektronskih komunikacij v današnjem času postale nepogrešljive in vsakodnevno uporabne bi se čas odprave napak moral skrajšati na minimum.

Predlagamo, da Agencija dodatno določi čas odprave lažjih napak v primeru vikenda oz. praznikov na največ 48 ur od prijave napake v sistemu.

S spoštovanjem.

Pripravila:

Martina Denovnik

Vodja službe za regulativo

Telemach d.o.o. 12

Tony Štupar

Direktor oddelka za pravne zadeve in regulativo

⁴ https://www.akos-rs.si/fileadmin/user_upload/dokumenti/Regulacije/Odlocbe/AKOS-Izrek-odlocbe-Trg-3a.pdf, str.8